

לא היו דרגה שפלה וירודה יכולה הקנהה להביא את האדם.

וחטא דור המבול עניינו תאוה, כי השחתת כל בשער דרכו על הארץ. וכما אמר מרכן בב"א ז"ע שהחילת הפגם הייתה מהסתכלויות אסורת, ויראו בני האלקים את בנות האדם, ומזה הגיעו למצב נורא כזו שכמויה לא נהייתה וכמויה לא יהיה עוד, כי מהפגם של הסתכלות הגיעו לטומאה נוראה שהציפה את כל הבריאה עד שכבר לא היה לה שום תיקון, שהעלם כבר לא יכול לשאת טומאה שכזו, וכמו שבארנו שבמבול נמחו גם התיות והופעות, שגם הם חטאו למטרות שאין להם יצה"ר, וכן מצינו שנמחו ג' טפחים בעומק האדמה, וכל האור עד חמיש עשרה אמה מעל ההרים הגבוהים נטהלא במים, כי כל הבריאה נתמאה אז כולל האדמה והאור, וכן כל זה החניל כאמור מהפגם של הסתכלות. ולשם כך כתבה התורה פרשה זו למדנו עד היכן הדברים מגיעים, ואיך התאותה מוציאה את האדם מן העולם, וכמה צריך להיזהר בה. וכדייאתא בספה"ק בשם הזהה"ק לפתח חטא רובץ דא פתחא דגופה, שזה השער לכל ענייני התורה, פתחא דגופה שمبיא לכל החטאים וכל הדברים הרעים.

ואח"כ נאמר חטא דור הפלגה התופס ג' כ מקומ נרחב בתורה, שהפגם היה גיות וכבוד, ממש"ג הכה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמיים ונעשה לנו שם, היינו שהיתה זו הקלייפה של כבוד, שמטרתם היתה ראשו בשמיים ונעשה לנו שם. וכ כתבה זאת התורה להורות עד היכן מגיע גודל הפגם, שלא היה להם שום תיקון ויפץ ה' אותם משם על פני הארץ.

ב' נמצא שהזהה"ק אכן מלמד לנו בפרשיות אלו אורחות חיים, למה עלולה הקנהה להביא ולמה עלולה התאותה להביא ולמה עלול הכבود להביא. ואח"כ מתחילה גiley אוור של אברהם אבינו בעולם התקנון שהחניל מאברהם יצחק וייעקב, שם תורה בעובדה וगמלות חסדים שלושת העמודים שעלייהם העולם עומד, בוגיון לג' החטאים הנז' המוציאין את האדם מן העולם.

לפי פשטו תיבת חמש קאי אגוז, ומהיכן ראה המדרש דמיiri בעבודה זרה בפסקוק זה.

והנראה שכונת המדרש היא ללמד אותן גדרה של עבודת זרה מה היא, דודאי הפסוק מيري בגוזל, וכמו שדרשו רוז"ל שהביא רשי שעל זה נחתם גזר דין, אלא אם הארץ "מלאה" חמש, כלומר שהחמש נעשה למשפט הארץ, או הריזה עבודת זרה, והיינו שם הארץ רולת החלילאה לרቤל עדר.

(1) אמת אמת אמת

[עמ] זה ינחמננו. כל הנולדים קורם נח היו יודיהם אדוקות שלומות טכני פירוד וחילוק אצבועות, כר לא היו צרכיהם פעוכר אדמתה, ונח נולד עם חתן אצבועות, ומזה הבין לך שישיה זה צרייך לך לפוכות אדמתה. (מדים לנדיל)

(2) נרוי עולם נ

ויל' העניין, דנה ג' חטאיהם אלו היו קודם להופעת עולם התקון האור הגדול של אברהם אבינו, שבב' אלפיים הראשונים של הבריאה היו כל הזמן חטאיהם, והבי' בזוה, כי אין יסוד הקב"ה את כל סדר הבריאה באופן של חשוכה והדר נהורה, וכי עבר 6 והי בוקר, מוקדם החושך ואח"כ מתקין החושך בזעה האור, ועוד קליפה קדימה לפרי. וכן בעבודת ה' הדרך היא מוקדם סור מרע ואח"כ עשה טוב. ועוד"ז גם בכללות העולם, שעולם התקון התקיל מאברהם אבינו שתיקן את העולם במדת החסד שלו ואח"כ /תיקן יצחק במדת הגבורה ויעקב במדת תפarterת, ואיתא בונה"ק (ח"א קמו): שנ' עמודי עולם אלו הם כנגד ג' העמודים שהעולם עומד עליהם, על התורה ועל העבודה ועל גמלות חסדים. גמלות חסדים וה אברהם שהיה מدت החסד, ויצחק היה ממדת העבודה, ויעקב עמוד התורה כמ"ד תנתן אמת לע יעקב. ווקדם שהחניל עולם התקון היו ג' החטאים הנז' בבח"י חשוכה והדר נהורה.

ועניין ג' חטאיהם אלו הוא כמו חז"ל הקנהה התאותה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם, שנ' ג' פגמים אלו הם הפגמים הגורועים ביותר שאין העולם יכול לסביר אותם והם מוציאין את האדם מן העולם. הראשון הוא קנאה, כמ"ד (משל ידי) ורבב עצמות קנאה, וזה היה שורש החטא של קין שהחניל מקנאה, על כך שהקב"ה קיבל את מנחת הבל ואל מנחת קין לא שעה, ומקנאה הגיע עד לחטא כזה להרוג את אחיו שהוא החמור ביותר בתורה. ולכן כתבה התורה חטא זה למד עד היכן הדברים מגיעים,

(3) ג' ז' ג' ז'

ו, י"ג. כי מלאה הארץ חמש מפנים.

פירוש: לא נחתם גזר דין אלא על הגzel עכ"ל. אמן עיין במדרשה רכח [פרשה ל"א אותן ו'] שכח בזוה": כי מלאה הארץ חמש א"ר לוי חמש זה עבודת כוכבים חמש זה גiley עריות חמש וזה שפיכות דמים; חמש זה עבודת כוכבים שנאמר כי מלאה הארץ חמש עכ"ל. ולכארה תימה, מה הראה מפסוק דידן שמיiri בעבודה זרה — אדרבה

ρε(4)

מדיני התורה וקבעו עליהם להנעה על פי דינים וחוקים חדשים, א"כ הרי אין הם עובדי השם אלא עובדים למשהו זו. ולמננו יסוד זה מדיני עיר הנדחת, דע"פ דברורה היא נכתבה לגבי אישור עבודת זורה, מכל מקום הוא הדין אם עיר אחת החליטה לבטל איזו מצווה יש עליהם דין הנדחת⁷ והיינו מכיוון שהיא נעשית בהסכמה בניי המקום ממי לא הרי היא עבודת זורה. וזהי כוונת המדרש, דכיון "דמלאה" הארץ חמץ מפניהם, א"כ כתיב כאן עבודת זורה, ודוק' היטב כי עניין דק הוא.

ה' כ' ז
דדהוא עיקר התשובה כדאיתא ברמב"ם, נאמר בפרשת גזול הגר, ולמה, ופירש הרר"ם דבאמת כל חטא הוא באמת גזל דלוקח אותו הכלים שננתן לו הקב"ה ואבל עוד י"ל, דנהנה מצות וודורי,

ומשתמש בהם לעניינים שהיפר רצונו יתברך והוא גול מש, וכמבוואר באricsות במתפלת זכה של הח"א הנامر קודם כל נדרי, דהינו נתח לי ידים וכו')רגלים וכו', והיינו שכאל אברי האדם ניתנו לו לדבר שבקדושה, ואם מנצלים אותו להיפר hei gol. וזהו, לא נתחים גוז"ד אלה על הגול; ויש להוציא דף בענייני רשות ובכשרונות שנתן לנו השם, אם מנצלים אותו לעניינים לא יהודים, מלבד שהוא היפר כוונת הבורא, יש בזה עניין של גול הרבים.

(6) עולות דאייה (לוקוטים)

אללה, עד שלא נוצרתי אני כדאי, ועכשוו שנוןוצרתי כאלו לא נוצרתי. לפניה נוצרתני, כל אותו הזמן הבלתי מוגבל שמעולם עד שנוצרתני, ודאי לא היה דבר בעולם שהיה צדיק לו. כי אם הייתה חסרה בשליל אייזו תכלית והשלמה היהתי נוצר, וכיון שלא נוצרתני עד אותו הזמן הוא אותן. שאל היהתי כדאי עד אז להבראות, ולא היה בי צורך כי אם לעת כזאת שנבראתי, מפני שדגיעה השעה שאני צדיק למלא איזה דבר להשלמת המצואות. ואילו היהתי מיוחד מעשי אל תכלית בראיתי הנבי עכשוו כדאי, אבל כיוון שאין מעשי מכוננים לטוב התכלית הרי לא הגעתו אל תכלית בראיתי ואני עדיין בראוי בראין בראין קודם לכך.

גַּם
לְמִזְבֵּחַ

כג כרם היה לבנות הווועגאל. **כג** בהזוב יכבד את הר' מדורק ספה שנងק שם היה קולך נאה עבורי לפני רוחבה. חוויא בן אחחותו של ר' אליעזר הקבר היה קלו נאה היה אמר לו חייא בני עמר וכבר את הר' ספה שנגן. נבות היה קלול נאה והה שוללה לרושלים היה כל שדרן אל מתרבבך למשען את קלו, פעם אחדות לא עללה והוועגאל עלה בראיה בלבול ואבד מן הסוף ט' תנש לע וליז' שאלא עללה ר' רוזלים לרביבה לא רקבר אה הקבר'ה הספה שנגן למה שכברן אמרתך רשותך קילא תכבד אויש אם אנטאנ' אינטני בעלודך:

1113 r' ed (8)

אך הוא קיה אומר חמשה דברים של שנים עשר
חידש: משלפט דור נטבוי שנים עשר חידש; משלפט
איוב שנים עשר חידש; משלפט נטהוריים שנים עשר

חֶדֶשׁ : מְשֻׁפֵּט גֹּג וָמָגָוג לְעַתִּיד לֹבֶא שָׁנִים עֲשָׂר
 חֶדֶשׁ : מְשֻׁפֵּט רְשָׁעִים בְּגִיהָם שָׁנִים עֲשָׂר חֶדֶשׁ,
 שְׁגָאָתָר (ישעה ס. כב): «וְקַיָּה מִזְּבֵחַ חֶדֶשׁ בְּחֶדֶשׁ».
 רבִי יְהֹונָן בֶּן נֹרִי אָוֹרֶר: מִן הַפֶּסֶחּ וְעַד הַצָּרָת,
 שְׁגָאָתָר (שם): «וְמִזְּבֵחַ שְׁבָת בְּשִׁפְתּוֹ».

וְעַד כֵּן אָנָה

ע' במתנהן בפיקול טל מרךן בשטח בכעת ימים,
ו' ייירור גו' מלון כמלהן, וכ' יט' טהנתן בכנות
כעת ימים. ומפרק טוד בירוטאנלי, ווי מהונגן
קדם דימות קמת, היל' ט' ז' חלוט עיתם מושׂת
סכו'ות לוט מלחנן עד כימות האות, היל' גאנ' גאנ'!
האות ווד' זה מזין ליבות קומן טל טיגו'ו חתלה,
ג' ז' וקומו'ו מוכן' מיל' גאנ'ות גו' קומכינן
דאנטעל, דאנטעל דאנטעל נאפקטס' קו' מעין' קאנ'ו'
וועש צו'יז'ער ער' גאנ' פיטמי צפ' וויא' פאסוקן
זאנטעלן. ובפני צו'יז'ער ער' גאנ' פיטמי צפ' וויא' פאסוקן

(ג) יעיון מ'ק כ"א ע"א תוס' ד"ה דאי שכתבו, דה' שדכתייב בדור שותaabל
ושכב ארצתה, אף שתיליך ה' חי עוד, דכין דתנבייא אמר לו מות

ימות, הרי הוא כמת, וכמו שאיתה בירושלים, שהקב"ה שירע עזרות תי' מתאבל על עולמו קודם המבול עיי'יש. וקשה לי טובא מה בכך שתגביא אמר שימות, אבל בשביב זה אין לייחס פוד אותו למת, דנבוואה רעה תוכל להשתנות, **חכמי'ש חרמבי'ם בעי' מה'**, יסוחית היז', שדברי הפורענית שתגביא אומר, בגין שיאמר פלוני'יות וכו', אם לא עמדו דבריו, אין בזה הכחשה לגבאותו, והביא ראי' לדבריו מדבריו ידרמי' לחנני' בן עוזר, שירמי' ה' מתגבע לדעת, וחנני' לפובה, ואפרת לו ירמי', שם לא יעמדו דבריו, אין מזוז ראי' שמדובר באיש שקר, אבל אם לא עמדו דברי חנני', מזה ראי' שהוא נביא שקר, דנבוואה טובת

(12)

11071

וְאֶתכָּל לַהֲשִׁגּוֹת אֶבֶל נְבוֹא רָעָה תָּכוֹל לַהֲשִׁגּוֹת עֵינֵי שׁ ; וְעַיִן בְּרִכּוֹת יְעַדְךָמֶר לִי יִשְׂעֵי הַזּוֹקִין, זו פְּבִיטָח כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תָּחַי וְכֹו, כְּבָר גִּורָּת עַלְיכָּךְ גִּזְרָת, וְאַיְלָ חַזְקִיָּה בֶן אַמּוֹן כֹּלֶת נְבוֹאךְ וְזֹא, כְּךָ מִקְבָּלִי בְּבִית אָבִי אָבָא, אָסִי חַרְבָּ חַדָּה מִנוֹחָת עַל זְוֹאָרוֹ שֶׁל אָדָם, אֶל יִמְצָא עַצְמָה כְּנַחַםִים, וְעֵינֵי שׁ בְּשָׁס אַפִּי בְּעַל הַחֲלוּמוֹת אָוֹמֵר לוֹ לְאָדָם לְמַתְחָר הַוָּה מִתְּהִ, אֶל יִמְנַע עַצְמָה מִתְּחִרְמִים, וּבִיאָר בְּסֶפֶר פְּגָזָן הַבְּרִכּוֹת שָׁפָן אַטְיָהוּ דִּקְאָמָר חַשְׁבָּס, דְּלִימָם בְּגִורָּת נְבוֹא אֶל יִמְנַע הָאָדָם עַצְמָה מִתְּחִרְמִים, אֶלְאָ אַפִּי אֶת שְׁפָע מִבְּעֵל הַחֲלוּם שֶׁהָוָה מַלְאָךְ, כְּדִיאַתָּה בְּכִרְכּוֹת בְּפֶטֶן רְדוֹתָה דָּרְגָּת, וּמַלְאָךְ גָּדוֹל מִנְבָּאָה גַּבְּיכָא אֶל יִתְיָאֵשׁ מִתְּחִרְמִים, וְעַיִן בְּמַהְרָשָׁא שֶׁסֶם כְּחַ' אַמְּשׁ בְּזָהָב אֶלְמָא דָגָם כְּשָׁנְבָּיא אָוּ מַלְאָךְ אָוּמָר לְאָדָם שִׁיטָּות, אַזְּנָן בְּתִכְרָה שִׁיטָּות, וְזֹכְרָן לְמַתְבָּעִי נְפָשִׁי בְּרִחְמִים, וְזֹאכְרָן אֶיךָ אָמֵר לְחַשּׁוּב כְּמַתָּה, מִי שְׁהַנְּבָא אָמֵר עַלְיוֹ שִׁיטָּות וְלַהֲתָבֵל עַלְיוֹ כְּעַל מִתְּכִיְּשׁ הַתּוֹם 'שְׁהַבָּאָנוּ, וְאֲדָרְבָּתָה פְּתָרָאוּ לְוָמָר שְׁאָסָר לְהַתְּאָכֵל עַל סְפָךְ דְּבָרֵי הַנְּבָאָה, כִּיּוֹן שָׂוָה מִוָּרָה כָּאֵלָו הַתְּיָאֵשׁ כְּבָר מִתְּחִרְמִים, וּזָה לֹא נְכֻונֵן וּכְמַשׁ'. וּמְמָה שְׁהַתְּאָכֵל הַקְּכִיה עַל עַולְמוֹ מִקְדָּם אֵין רָאֵי, דְּהַשִּׁיחָה יַדְעַ אָמֵן מִרְאֵשׁ שְׁכָן יְהִי, אֶבֶל פְּרָדְרִי הַנְּבָא אֵין רָאֵי בּוּין שְׁיּוּכָל לַהֲשִׁגּוֹת, וּבְאַמְתָּה פְּזָאנָנוּ כִּן בְּדוֹר עַצְמָוּ, שְׁכָל עַוד שְׁחִידָר חַי' אוֹ זָם וּבְכָה, מִשּׁוּם שָׁאמָר, מִי יַדְעַ אָוְלִי יְחִנָּה הָה' וְהַיְלָד, וּכְמַבָּאָר בְּשִׁמְאָל בָּה' יְבָה' כִּיּוֹבָה, אַף שָׁכְבָר אָמֵר לוֹ תְּנָבָא, שְׁהַלְּדָה הַלְּיָוד לוֹ מָות יּוֹמָת, אֶלְמָא שְׁעוֹד הִתְהַתָּה בּוֹ תְּקוֹהָ שְׁחִיָּה', וְאֶיךָ אָמֵר לְוָרָר שְׁהַתְּאָכֵל עַלְיוֹ כְּעַל מַתָּה . . . וְיַשׁ לְהַעֲמִיק עַד בְּיוֹתָר עַפְּיִי מֵהַ שְׁרָאִתִּי בְּבִיאִים בְּשֵׁם הַרְמָם אַלְמָשְׁנִינוּ, בִּישְׁוֹב הַקּוֹשִׁיא הַמִּפְּרָסְטָת שְׁעַמְדוּ בָהּ גְּדוּלִים חֲקִרי לְבָב (עַיִן בְּרַמְבָּים פְּסִיה מָה' תְּשׁוּבָה) בְּדֶבֶר הַסְּתִירָה שִׁישׁ בֵּין יִדְיעָתָה' בְּחִירָת הָאָדָם - כִּי - רַק אַצְלָ בְּנֵי הָאָדָם המִוגְבָּלִים בְּזָמָן יִשְׁחִילָק בֵּין מַתָּה שְׁעָבָר וּבֵין מַתָּה שְׁעַתִּיד הַהֲיוֹת, אָמֵן אַצְלָהָהָי' גַם מַתָּה שְׁעַתִּיד לְהִיּוֹת חַשּׁ בְּכָבֵר גַּעַשְׁתָּה, וְאַיְלָ אָפָּ שְׁהַשְׁיָי יַדְעַ הַכָּל בְּכָלָן הַבְּחִירה חַפְשִׁית, כִּי הַשְׁיָי יַדְעַ לֹא מַתָּה שְׁעַתִּיד הָאָדָם לְעַשְׁתָּה, שָׂאוּ הַשִּׁיָּי מִוכְרָה בְּמַעַשְ׊יו מִצְדָּר הַיִדְעָה שֶׁל הַשִּׁיָּי, רַק יַדְעַ מִהַּ שְׁכָבָר עָשָׂה בָּאָפָן שְׁהַבְּחִירה הִתְהַהֵה בַּדָּרָה הָאָדָם לְעַשְׁתָּה אֵין לְחַדּוֹל, וְזֹה רַעַיּוֹן עַמּוֹק, וְאַיְלָ מִזָּה שְׁשָׁמֶר הַשִּׁיָּי אֶבְלוֹת מִקְדָּם המִבּוֹל אֵין רָאֵי כָּלָן הָאָדָם יַכְלֵל לְעַשְׁתָּה כֵּן, דְּאַצְלָהָהָי' גַם הַעֲתִיד חַשּׁ בְּעַבְרָן, מַשְׁאַיְכָּ אֶצְלָהָם הַגְּנוּנוֹ תְּחִתָּה מִשְׁלָתָה הַזּוֹם, וְכָמוֹ שְׁכַבְתָּהִי -

בair ר' זלמן סורוצקין צ"ל (בספרו "אזורים לתורה") שיש בזה מדה נגד מדה, שם שעשה את המצווה בחיות ובהתלהבות, באותה מדה מדזו לו שכרו – בגין של אדם חי המחויב במצוות. משא"כ יפת שرك נגרר אחר שם בקיום המצווה ועשה כמצות אנשים מלומדה ולא בחיות ובהתלהבות, באותה מדה מדזו לו שכרו – בכינוי עפר למתיים שזרעו זיכה לקבורה.

ועוד מדה נגד מדה ישנו כאן, שם שנזדרז בקיום המצווה, קיבל את שכו
בזריזות, שכבר מעט מトン תורה זכה זרען במצוות ציצית, משא"כ יפה שנטראשל
בקיום המצווה יקבל שכו רך באחרית הימים במלחמת גוג ומוגוג. הכל מחושב
למעלה.

בעבורו (^ל) ואמר ר' בכבי נגיד הרגלים (^ט) שrangleך לפוכו יוציאו
וְתִקְנֵן (^ט) ר' רודו ר' מלך ע' היה מתרפל על שלשות י' אלא ששינה
הצד ואמר הריני בנתיב מצחץ על הרגלים ואמר אח' הגם לכדי
ואבר אול' העבר עמי מזאת שוא והচדר כלב החיה ובין העbara כי
הלב הוא ברשותו להטתו ברכך הטעוכה או לדעה אף אחר שראה
מעשה השוא על כן התרפל שעורנו להטתו לרכך הטעוכה אבל ראות
השוא אתו בראשתו כי אפשר שפגע בו פתאום וזראו לנו כן התרפל
шибיר עני' מראות שוא ולא זמינו לענו כלל לכן צירף הארט
להרנבר כאר לעמוד (^{טט}) בכך לעבדות ברואו ואיך ישיאנו יצירוף
בחות לאמר איך עמדו בכך כי הקור נהיל או ישיאנו בכך לאמר
איך עמדו בכתף וערין לא שבעת שטנק התנבר עלייו لكم
(^{טט}) שתהא אתה מעורר השתר לאל יהא הוא טעריך כמו שאמרת ר' רוד
ע' (^{טט}) עורה בבדר עורה רגבל וכבר אעריה שתר אני מער השתר
תאיו השתר מעיר אוותי או' וב' אם ישיכם קדם או' ובתקין لكم להחתן

ק' תימא אומר היה ע"ו נגמר וילך גנשך וחוץ גנבד כדי לעשות רצון ארך שבחבכים ז"ה פרט (ט) ארבע רכבים בעבודת הברוא יתפרק ותחיהל ב"ענו נגמר (ט) לפי שהוא מל גודל בעבודת הברוא יתפרק לפי שבעמיס אדם חוץ לעשות מצוה תמנע מלהעתה מפני בני אדם שמלויעין עליה ועל כן הוזר שתעיי פנק נגמר המלויעין (ט) אזל תמנע מלהעתה המזאה (ט) וכן א"ר יוחנן בן זכאי לתלמידיו י"ח רצון שההיא טורא שםים עלייכם כבורה בשור ודם (ט) וכן (ט) הוא אמר לעניין היבשה שבחבכים אדם מתביש מפני האדם יותר סמה שיזבביש מפני הברוא יתפרק על כן הוזר שתעיי פנק נגמר המלויעים ולא תבוש ומן אמר רוד ע"ה וארכבה בעורתי נגמר מליכים ולא אבוש אף כי היה נרדף ונורה מן העז' היה מתקיך בתרותו ולומר אף כי היו מלויעים עליו (ט) ואמר כל גנשך נגמר ראת העין ודומה אוטנו נשר כי כאשר הגנש שט באורך הוא ראת העין לומר שתעיצים עיניך מראות ברע כי הוא תhalbת העיריה שהען הראה והבל חומר וכל המעשה גומין (ט) ואמר (ט) גנבו דברי נגמר הלב כי הנבורה בעבודת הברוא יתפרק הדיא כלב ואמר שותחן לך